

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Prima, an cleric[us] ante ciuile[m] iudicem sit trahendus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62466](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62466)

pl. s. e. illud. e. extra de cens. procuratore.

Elatum. q. Episcopi Sicilie graues e ones dem mediante legato antecessoris Grego. qui in Sicilia ecclesiasticum patrimonium gubernabat, facta est coposito inter epi scopos et clericos

ut certa suma das retur epiis quolibet anno cum ecclesie visitarerit: qua quia episcopi non seruabatur, pcepit Greg. ut oia seruarentur: nec sub lectio suo graues in aliquo existat.

Summa. s. e. q. j. relata. Arg. q. pacto interuenire potest in piri malibus: ut hic. x. vij. q. ij. eleu. therino. xij. q. ij. c. quicq. extra de deci. ex. multipli. ci. quandoq. enim prohibetur transi gi vel pacifi. si ta men fiat authoritate iudicis tenet

extra de pced. nisi. ff. de pla. q. no tan. infra. furi. g. pactus. ff. de tras. act. cu. hi. s. si cui.

Sed quare recipi tur pecunia p actu ceterandi. ut hic dicitur. et de simo. cu. sit roma. na. et non pro actu baptizandi: ideo dico. ne aliqui ppter paupertatez vel auaritam se subtrahant a bas primis: ut. i. q. c. j. baptizandis.

Pro labore. s. i. q. ij. ca. vlt. j. xij. q. ij. charitate. c. Clericorum. qui laborant cum epi in visitatione.

Lud. e. ca. sane ciuitatis epi scopus cum a papa ordinabatur, sub interpositione legitime pene pmittit specialiter q. ab aliquo clerico fue

diocesis ultra duos solidos pro cathedralico nil esset petiturus, pcepti ergo Gregorius Cresconius illi ut

faciat hoc obseruari no solum ab episcopo Syracu siane ciuitatis: sed etiam ab obno alio Sicilie episcopo: nec ipsa prandia enomia fieri sinat: sed scdm mediocritatem cuiuscunq. loci visitanti episcopo ea fa

ciat preparari: ne sub hoc pretextu damna pauperi

bis inferantur. b. pene. Nota q. aliquis sub pena potest obligari in spiritualibus: ut. xij. dist. q. xv. q. j. statutus. i. q. c. de vit. quotiens.

Quod clericus. In superioribus causis ostensum est q. ecclesie cum omnibus suis possessionibus ad dispositionem pertinent episcoporum sed quia possent alio quod dubitare sub quo iudice clerici debeant contenti: sub ecclesiastico scilicet an sub seculari: ideo Gratianus hanc. xj. causam subnectit: in qua ostendit clericos sub ecclesiastico iudice esse contentiendos: quod et competentius ostendat, ibiema. p. ponit: de quo tres elicit questiones.

Quod clericus. Quod clericus dividit in tres partes. In prima probat per. xliij. antiphona. q. episcopus et quilibet clericus per clericos est iudicandus et non per laicos: nisi forsitan esset incorrigibilis: quis actor debet sequi fori rei. Secunda ibi: dist. i. Contra. Joan. de fan.

Causa. Dicuntur in hac prima questione qua queritur an clericus ante civilem iudicem sit producendus. Et distinguas q. causam illam est criminalis: alia civilis: alia spiritualis. Criminalis est ubi de crimine agitur. Civilis ubi de possessionibus

et pecunia agitur. Spiritualis, ubi tractatur de rebus spiritualibus, scilicet de electione: de decimis et primitiis et de iure patronatus: et de vltimo. In quibus omnibus causis nunquam clericus debet queri sub iudice nisi sub iudice ecclesiastico: ut. j. eo. nullus episcopus. et ca. clericum. nisi in causis feudis: ut extra de iud. ceterum. et nisi sit incorrigibilis: ut dist. xvij. non licet. et in causa reuentionis: ut. s. lq. q. c. vij. cuius in agendo. et nisi papa delegaret causam spiritualem vel aliam laico:

mediocritate vniscuiusq. loci epi ad designationem venientis susceptionis preparari conuulsi: q. nec eo pretextu pauperibus incurri dana volumus aut qualibet rone pmittim.

Causa. xi. Clericus aduersus clericum questione de pdiis agit: tunc que ad civilem iudicem producere voluit. reus non nisi ante iudicem ecclesiasticum stare volebat. Actor vero potest a civilis iudicis illi a possessione sua detrahere. quo audito epi est ab officio suo suspendit: ille contemptra epi snia, officium suum ministravit. hoc ppto epi sine spe restitutionis in eum sniam dedit.

Hic primus q. utrum clericus an civile iudice sit producendus? Secundo, si producendus non est: an hec culpa sit digna suspensioe. Tertio, si digna non fuerit, an contemptrae snie sui epi irrepugnabiliter oporteat deponi?

Questio. i. Quod clericus apud seculares iudices accusandus non sit. Causa. papa scribit dicens.

Quod secularis iudicis nullus clericus conueniatur.

et pecunia agitur. Spiritualis, ubi tractatur de rebus spiritualibus, scilicet de electione: de decimis et primitiis et de iure patronatus: et de vltimo. In quibus omnibus causis nunquam clericus debet queri sub iudice nisi sub iudice ecclesiastico: ut. j. eo. nullus episcopus. et ca. clericum. nisi in causis feudis: ut extra de iud. ceterum. et nisi sit incorrigibilis: ut dist. xvij. non licet. et in causa reuentionis: ut. s. lq. q. c. vij. cuius in agendo. et nisi papa delegaret causam spiritualem vel aliam laico:

et pecunia agitur. Spiritualis, ubi tractatur de rebus spiritualibus, scilicet de electione: de decimis et primitiis et de iure patronatus: et de vltimo. In quibus omnibus causis nunquam clericus debet queri sub iudice nisi sub iudice ecclesiastico: ut. j. eo. nullus episcopus. et ca. clericum. nisi in causis feudis: ut extra de iud. ceterum. et nisi sit incorrigibilis: ut dist. xvij. non licet. et in causa reuentionis: ut. s. lq. q. c. vij. cuius in agendo. et nisi papa delegaret causam spiritualem vel aliam laico:

et pecunia agitur. Spiritualis, ubi tractatur de rebus spiritualibus, scilicet de electione: de decimis et primitiis et de iure patronatus: et de vltimo. In quibus omnibus causis nunquam clericus debet queri sub iudice nisi sub iudice ecclesiastico: ut. j. eo. nullus episcopus. et ca. clericum. nisi in causis feudis: ut extra de iud. ceterum. et nisi sit incorrigibilis: ut dist. xvij. non licet. et in causa reuentionis: ut. s. lq. q. c. vij. cuius in agendo. et nisi papa delegaret causam spiritualem vel aliam laico:

et pecunia agitur. Spiritualis, ubi tractatur de rebus spiritualibus, scilicet de electione: de decimis et primitiis et de iure patronatus: et de vltimo. In quibus omnibus causis nunquam clericus debet queri sub iudice nisi sub iudice ecclesiastico: ut. j. eo. nullus episcopus. et ca. clericum. nisi in causis feudis: ut extra de iud. ceterum. et nisi sit incorrigibilis: ut dist. xvij. non licet. et in causa reuentionis: ut. s. lq. q. c. vij. cuius in agendo. et nisi papa delegaret causam spiritualem vel aliam laico:

et pecunia agitur. Spiritualis, ubi tractatur de rebus spiritualibus, scilicet de electione: de decimis et primitiis et de iure patronatus: et de vltimo. In quibus omnibus causis nunquam clericus debet queri sub iudice nisi sub iudice ecclesiastico: ut. j. eo. nullus episcopus. et ca. clericum. nisi in causis feudis: ut extra de iud. ceterum. et nisi sit incorrigibilis: ut dist. xvij. non licet. et in causa reuentionis: ut. s. lq. q. c. vij. cuius in agendo. et nisi papa delegaret causam spiritualem vel aliam laico:

et pecunia agitur. Spiritualis, ubi tractatur de rebus spiritualibus, scilicet de electione: de decimis et primitiis et de iure patronatus: et de vltimo. In quibus omnibus causis nunquam clericus debet queri sub iudice nisi sub iudice ecclesiastico: ut. j. eo. nullus episcopus. et ca. clericum. nisi in causis feudis: ut extra de iud. ceterum. et nisi sit incorrigibilis: ut dist. xvij. non licet. et in causa reuentionis: ut. s. lq. q. c. vij. cuius in agendo. et nisi papa delegaret causam spiritualem vel aliam laico:

et pecunia agitur. Spiritualis, ubi tractatur de rebus spiritualibus, scilicet de electione: de decimis et primitiis et de iure patronatus: et de vltimo. In quibus omnibus causis nunquam clericus debet queri sub iudice nisi sub iudice ecclesiastico: ut. j. eo. nullus episcopus. et ca. clericum. nisi in causis feudis: ut extra de iud. ceterum. et nisi sit incorrigibilis: ut dist. xvij. non licet. et in causa reuentionis: ut. s. lq. q. c. vij. cuius in agendo. et nisi papa delegaret causam spiritualem vel aliam laico:

et pecunia agitur. Spiritualis, ubi tractatur de rebus spiritualibus, scilicet de electione: de decimis et primitiis et de iure patronatus: et de vltimo. In quibus omnibus causis nunquam clericus debet queri sub iudice nisi sub iudice ecclesiastico: ut. j. eo. nullus episcopus. et ca. clericum. nisi in causis feudis: ut extra de iud. ceterum. et nisi sit incorrigibilis: ut dist. xvij. non licet. et in causa reuentionis: ut. s. lq. q. c. vij. cuius in agendo. et nisi papa delegaret causam spiritualem vel aliam laico:

et pecunia agitur. Spiritualis, ubi tractatur de rebus spiritualibus, scilicet de electione: de decimis et primitiis et de iure patronatus: et de vltimo. In quibus omnibus causis nunquam clericus debet queri sub iudice nisi sub iudice ecclesiastico: ut. j. eo. nullus episcopus. et ca. clericum. nisi in causis feudis: ut extra de iud. ceterum. et nisi sit incorrigibilis: ut dist. xvij. non licet. et in causa reuentionis: ut. s. lq. q. c. vij. cuius in agendo. et nisi papa delegaret causam spiritualem vel aliam laico:

et pecunia agitur. Spiritualis, ubi tractatur de rebus spiritualibus, scilicet de electione: de decimis et primitiis et de iure patronatus: et de vltimo. In quibus omnibus causis nunquam clericus debet queri sub iudice nisi sub iudice ecclesiastico: ut. j. eo. nullus episcopus. et ca. clericum. nisi in causis feudis: ut extra de iud. ceterum. et nisi sit incorrigibilis: ut dist. xvij. non licet. et in causa reuentionis: ut. s. lq. q. c. vij. cuius in agendo. et nisi papa delegaret causam spiritualem vel aliam laico:

et pecunia agitur. Spiritualis, ubi tractatur de rebus spiritualibus, scilicet de electione: de decimis et primitiis et de iure patronatus: et de vltimo. In quibus omnibus causis nunquam clericus debet queri sub iudice nisi sub iudice ecclesiastico: ut. j. eo. nullus episcopus. et ca. clericum. nisi in causis feudis: ut extra de iud. ceterum. et nisi sit incorrigibilis: ut dist. xvij. non licet. et in causa reuentionis: ut. s. lq. q. c. vij. cuius in agendo. et nisi papa delegaret causam spiritualem vel aliam laico:

et pecunia agitur. Spiritualis, ubi tractatur de rebus spiritualibus, scilicet de electione: de decimis et primitiis et de iure patronatus: et de vltimo. In quibus omnibus causis nunquam clericus debet queri sub iudice nisi sub iudice ecclesiastico: ut. j. eo. nullus episcopus. et ca. clericum. nisi in causis feudis: ut extra de iud. ceterum. et nisi sit incorrigibilis: ut dist. xvij. non licet. et in causa reuentionis: ut. s. lq. q. c. vij. cuius in agendo. et nisi papa delegaret causam spiritualem vel aliam laico:

et pecunia agitur. Spiritualis, ubi tractatur de rebus spiritualibus, scilicet de electione: de decimis et primitiis et de iure patronatus: et de vltimo. In quibus omnibus causis nunquam clericus debet queri sub iudice nisi sub iudice ecclesiastico: ut. j. eo. nullus episcopus. et ca. clericum. nisi in causis feudis: ut extra de iud. ceterum. et nisi sit incorrigibilis: ut dist. xvij. non licet. et in causa reuentionis: ut. s. lq. q. c. vij. cuius in agendo. et nisi papa delegaret causam spiritualem vel aliam laico:

et pecunia agitur. Spiritualis, ubi tractatur de rebus spiritualibus, scilicet de electione: de decimis et primitiis et de iure patronatus: et de vltimo. In quibus omnibus causis nunquam clericus debet queri sub iudice nisi sub iudice ecclesiastico: ut. j. eo. nullus episcopus. et ca. clericum. nisi in causis feudis: ut extra de iud. ceterum. et nisi sit incorrigibilis: ut dist. xvij. non licet. et in causa reuentionis: ut. s. lq. q. c. vij. cuius in agendo. et nisi papa delegaret causam spiritualem vel aliam laico:

et pecunia agitur. Spiritualis, ubi tractatur de rebus spiritualibus, scilicet de electione: de decimis et primitiis et de iure patronatus: et de vltimo. In quibus omnibus causis nunquam clericus debet queri sub iudice nisi sub iudice ecclesiastico: ut. j. eo. nullus episcopus. et ca. clericum. nisi in causis feudis: ut extra de iud. ceterum. et nisi sit incorrigibilis: ut dist. xvij. non licet. et in causa reuentionis: ut. s. lq. q. c. vij. cuius in agendo. et nisi papa delegaret causam spiritualem vel aliam laico:

et pecunia agitur. Spiritualis, ubi tractatur de rebus spiritualibus, scilicet de electione: de decimis et primitiis et de iure patronatus: et de vltimo. In quibus omnibus causis nunquam clericus debet queri sub iudice nisi sub iudice ecclesiastico: ut. j. eo. nullus episcopus. et ca. clericum. nisi in causis feudis: ut extra de iud. ceterum. et nisi sit incorrigibilis: ut dist. xvij. non licet. et in causa reuentionis: ut. s. lq. q. c. vij. cuius in agendo. et nisi papa delegaret causam spiritualem vel aliam laico:

et pecunia agitur. Spiritualis, ubi tractatur de rebus spiritualibus, scilicet de electione: de decimis et primitiis et de iure patronatus: et de vltimo. In quibus omnibus causis nunquam clericus debet queri sub iudice nisi sub iudice ecclesiastico: ut. j. eo. nullus episcopus. et ca. clericum. nisi in causis feudis: ut extra de iud. ceterum. et nisi sit incorrigibilis: ut dist. xvij. non licet. et in causa reuentionis: ut. s. lq. q. c. vij. cuius in agendo. et nisi papa delegaret causam spiritualem vel aliam laico:

et pecunia agitur. Spiritualis, ubi tractatur de rebus spiritualibus, scilicet de electione: de decimis et primitiis et de iure patronatus: et de vltimo. In quibus omnibus causis nunquam clericus debet queri sub iudice nisi sub iudice ecclesiastico: ut. j. eo. nullus episcopus. et ca. clericum. nisi in causis feudis: ut extra de iud. ceterum. et nisi sit incorrigibilis: ut dist. xvij. non licet. et in causa reuentionis: ut. s. lq. q. c. vij. cuius in agendo. et nisi papa delegaret causam spiritualem vel aliam laico:

et pecunia agitur. Spiritualis, ubi tractatur de rebus spiritualibus, scilicet de electione: de decimis et primitiis et de iure patronatus: et de vltimo. In quibus omnibus causis nunquam clericus debet queri sub iudice nisi sub iudice ecclesiastico: ut. j. eo. nullus episcopus. et ca. clericum. nisi in causis feudis: ut extra de iud. ceterum. et nisi sit incorrigibilis: ut dist. xvij. non licet. et in causa reuentionis: ut. s. lq. q. c. vij. cuius in agendo. et nisi papa delegaret causam spiritualem vel aliam laico:

phactio an i sp... rinalib... b' her... uenire possit.

Cher... est hoc... d'imo... stituti... la: vt... xvij. q... q. d. c... quicq... extra de... deci. ex... multipli... ci. quandoq... enim... prohibetur... transi... gi vel pacifi... si ta... men fiat... authoritate... iudicis tenet... extra de... pced. nisi... ff. de pla... q. no tan... infra. furi... g. pactus... ff. de tras... act. cu... hi. s. si cui... Sed quare... recipi... tur pecunia... p actu... ceterandi... ut hic dicitur... et de simo... cu. sit roma... na. et non... pro actu... baptizandi... ideo dico... ne aliqui... ppter paupertatez... vel auaritam... se subtrahant... a bas primis...: ut. i. q. c. j. baptizandis.

Pro labore... s. i. q. ij. ca. vlt. j. xij. q. ij. charitate. c. Clericorum. qui laborant cum epi in visitatione.

Lud. e. ca. sane ciuitatis epi scopus cum a papa ordinabatur, sub interpositione legitime pene pmittit specialiter q. ab aliquo clerico fue

diocesis ultra duos solidos pro cathedralico nil esset petiturus, pcepti ergo Gregorius Cresconius illi ut

faciat hoc obseruari no solum ab episcopo Syracu siane ciuitatis: sed etiam ab obno alio Sicilie episcopo: nec ipsa prandia enomia fieri sinat: sed scdm mediocritatem cuiuscunq. loci visitanti episcopo ea fa

ciat preparari: ne sub hoc pretextu damna pauperi

ciat preparari: ne sub hoc pretextu damna pauperi

vt. s. r. q. d. illud. Latens vero sub indice seculari de- bet conueniri vt. i. eo. experientie. nisi in sex casibus: vt si conueniat episcopum super rebus spiritualibus: vt extra de deci. quoniam. et. xxv. q. vi. episcopus. Uel si conueniatur laicus de crimine ecclesiastico: vt. i. eod. si quis cum clerico. z. vi. q. ij. ca. i. Uel nisi sint iustice ecclesie: vt. lxxij. distin. indicari. Uel si iudex secularis est negligens: vt. xxij. q. v. administratores. z. q. d. dñs noiter. Uel nisi sit raptor reru ecclesie: vt. extra de foro compe. cas. sit generalis. Uel si spectus fuerit iudex secularis. Uel si habetur querela extra epim: vt. in aut. vt. disse. indi. in colla. v. s. i. r. i. Et. pcedit hoc ordi- ne in hac ordine. Primo probat qd clericus non sunt conueniendi coram iudice seculari. vlt. ad. s. cu. ergo hie. Deinde. pbat conueniendi: scilicet qd in ciuili causa coram seculari iudice sunt conueniendi in criminali coram ecclesiastico: quod allegando dicit. Tandem dat solutionem in. s. quis er go. in. si. p. m. utrum ergo ca. huius ordinis planum est.

Causa est duplex.

Causa secularis est duplex.

Laico non potest conueniri sub ecclesiastico iudice nisi in casibus...

Nemo vnq̄ episcopus aut reliquos clericos apud iudicem secularem accusare presumat.

Alius iudicem, neq̄ presbyterum neq̄ diaconem aut clericum vllum aut ecclesie inuiores sine licentia pontificis per se distringat, aut condemnare presumat. quod si fecerit: ab ecclesia cui iniurias irrogare dignoscitur tandem sit sequestratus, quoz usq̄ reatum suum agnoscat erumpendat.

Item Marcellus papa.

De eodem.

Lericum cuiuslibet ordinis absq̄ pontificio

Lericum. **C**ausa. Inno in hoc capitulo proble- dentur: scilicet vt nullus clericum ad iudicem se- cularem irahat: maxime sine consensu sui episcopi. 3ie qd nulli laico liceat clericum accusare.

Clericum. Etiam depositum? vt. lxxij. distin. di- ctum. Nec etiam conuatum. xxxij. distin. si qui vero. Nec ob. extra de apofia. ca. i. Quia ubi loquitur de sa- lis non vult gau- dere privilegio cle- ricali: quia forte sit maritus vidue nam tunc pdit pri- uilegiuz: vt. lxxij. distin. quifquis clericus. Idem di- co de seruandis: et mancipis cleri- cotum: vt. lxxij. distin. indicatum. z. idē privilegium habet familia qd dñs: vt. extra de in- dñs. ad liberan- dam. quis liber- sus scutum patro- ni sequitur. ff. ad mun. assumptio. xij. q. e. ij. ecclesia rum seruos. 3ie

Iudices autem esse no debent nisi quos ipse qui impetitur elegerit: aut quos suo consensu hec sancta sedes aut eius primates auctoritate huius sancte sedis delegauerint.

Item Galati. Theodosius, et Archadius imperatores.

Ad secularia iudicia nulli clericus est pertrahendus.

Continua lege sanc- mus vt nullus episco-

protes clericorum: quia fortiter fortis vrot ex persona vrit. vt. ff. de iuris. om. iudi. cum queda. et eodem gau- det privilegio vrot et filius quo clericus: vt. C. de epif. et cleri. l. i. et. ij. sed illa que non est legitima vrot, non fortiter totum a persona vrit. ff. ad mun. de iure. s. vlti. 3o. q. d. dicit de conuato, falsum est: vt. extra de de- ri. coninga. Joannes. 3 forte idem est in deposito, cum sit exauthoatuz: vt. l. dist. accedens. 2.

Absq̄ pontificio, hodie nec consensu episcopi po- test: vt. extra de foro compe. si bilgenti. alias ab officio of. s. d. suspenditur: vt. l. ij. q. e. vi. non liceat pterea causam of. s. d. perdit: vt. i. eo. in. l. i. ca. placuit.

Iudicibus eligendis, que situm est in hincno cōc. est al- lo ad cuius petitionem debeant dari: Et respon. q. illi cot. iudices debet dari quos reus elegerit: supple cum con- sensu alterius partis: vel illi quos sedes apostolica vel no- eius primates delegauerint.

Cui impetitur. Argu. iudices esse dandos ad ar- bitrium rei: vt. hic. z. xv. q. vii. si autē. et. l. ij. q. v. pere. mōtia grina. z. l. ij. q. v. quifquis. Sed contra. ff. de iudic. ob. vt. 3ie seruandum, vbi dicitur qd ille iudex non est dandus namq̄ quem altera pars nominatim perit. Sed potes ubi ille. modis lud altera intelligere de actore non de reo. Uel dicit. et no si no possunt concordare actor et reus, tunc dōnūtur habeat fm petitionem rei: vlt. supple in omnibus istis l. iud. z. p. m. actoris. Uel dicit qd hoc ca. loquitur in criminali causa. vel tunc enim ex pluribus epis potest eligere reus quem vult. vt. l. ij. q. viij. accusatores.

Omnia. **C**ausa. Theodosius, et Archadius imperatores. hanc lege presente vt nec epa nec clericus ptrahaf ad iudicem seculare ordina nā. 3ie

ubi s'rum mandatur executioni. Et de testa. si heredes. 7

hocet intelligi. Etiam. si. Causa. Episcopi precepit causas xpiano- rum ad ecclesiam deferri. Et relatu fuit ad apo- stolum quod stollam sedem. quidam episcopi et infidiatores ecclesie hoc facerentes apud secularis iudices accusabant. quare in tre- entis papa scripsit licet ad obno xpianis q' plias tales accusatores cas: vt preuaricantur in p'p' seo p'ceptio eius. o' C'ustiano- rum. hoc obmittit fm primitiuu sta- tum ecclesie: vt. ij. q. v. si quis p'cepit ter. xcv. di. ecce. Unde adhuc sc'bz legem si iudex se- cularis est suspe- ctus: episcopi et adim- git: vel causa tras- fertur ad iudicem ecclesiasticu: vt in auren. vt disse. lu- di. si. si tamen. col. it. In criminalib' causis tamen falsi sanguinis no sunt clerici iudices. xx. q. vi. his a q' b' p' agerentie.

Ex. rar. vt ad synodis est pio constituta vbi que- hoc. l. i. no venitur. i. vbi i. l. in est res de qua agi tur: vel vbi crime i. c. de q' intendit. est co- m. lu. citur in seq. cap. in. i. l. fin. quo supradicta p' C'ubi i' datur p' regulam reat. legio p'ceptiois no de. actorem sequi fo- rum. rei. d' p' p'p' teroz hoc intelligit d' cu causa his dele- gatur ad episcopu: episcopus iudex est ordinarius: vt. i. e. de persona. Tel- erpone vel pro et. vt. xv. q. v. episcopu. Tel die q' pre- latus quilibet qui ex electione habet p'elaturam. ha- beretiam iurisdictionem: vt. e. de offic. ordi. cum ab ec- clesiarum. extra de elec. ca. f. sed qui non est electus ab vniuersitate vel collegio. non est iudex ordinarius. iu- dicio facit aut consensus p'p'li. vt. xvij. di. legitimus. in. fi. et in aut. de defen. ciui. s. interim. col. ij. aut costue-

Blatu est ad hui' sacre et aplice sedis apicem (cul summaruz dispositiones causaru, et oim negocia ecclesia ru ab ipso dno tradita sut q' ad caput ipso dicente: Tu es petrus: et sup hanc petra edifi- cabo ecclesia mea: et quidaz emulsi xpi eiusdeq' sc'te ecclie infidiatores, sacerdoties del ad iudices publicos accusa- re presumant: cum magis ale- christiano: causas ad eccle- sias deferri: et ibide termina- ri precipiat: quoniam raltter preuaricantes preuaricave- runt in deum suum, et no obe- dierunt p'ceptis eius.

Item Pelagius Benegesto defensor. **C**etero fozu res sequatur. **A**perle tue presentia vt h'bitate mandam? vt in causis in quib' quelibet ecclesiasticu officiu persona loco petitoris existit, quem q' latio cum pulsatu ra apud sue p' uincie iudicem suas propone re actiones non deserat. In his vero negocis in quib' ec- clesiasticu officiu p'ona pulsa- tur: totius submoro pulsatio- nis obstaculo. ad iudiciuz est vel p'p'oz: i loco vbi questio vertitur costituz occurrat indifferenter examem.

Item Sergio Lancellario. **D**e eodem. **S**i q' clerice sine infe- rioris sine potiori gra- das petitoris existat, et p'ra lat

tudo. vt. it. q. l. conqueus. C. de eman. l. i. r. l. f. **S**i quis. Regula. q. est. 3. ij. q. v. nemine. C. de iurisd. om. iud. iuris ordinem. **L**ericum. si. Causa. Statu fuit in eccellio Reg- atheni vt nullus conueniat clerici apud iudicem seculari: et si co- uentus fuerit. no respodeat: vt pro- ponat excipiendo nec causam crimi- nalem criminall- ter agendo cotam iudice seculari. p' ponat clericus.

cam personaz suas dirigat a- ctiones: iste modis oibus no alibi q' apud p' uincie iudices negocia suu dicitur occurrat **S**i quis aut laicus clericu cu iuscunq' gradus duxerit esse pulsandu: ad epou iudicium in eade ciuitate vel territorio costituz p'ponat eas quas se habere existimat actiones. que ordine legib' p' oia coe- nientem atq' consentaneu de- monstrat illa regula man- festat que precipit actori rei fozu semp sequi pulsari. Cleri- cis vero pulsatis in epali iudi- cio forum competere, p'inci- palium quoq' sanctionu desi- gnat auctoritas.

Item in concilio Agathensi legitur. **E**po no permittete apud seculari iudicem clericus pul- sari non debet.

Clerici null' psumat apud seculari iudice epu no pmittente pulsare, sed si pulsatus fuerit, non respon- deat vel pponat: nec audeat criminale negociu in seculari iudicio proponere.

Item Plus papa. **C**lerice suo inobedite epu depositus curie tradatur. **S**i q' sacerdotu vel re- liquoz clericoz suo epu inobediens fuerit: aut si ei istidias parauerit: aut cotu- meliam: aut calumniam aut conuitia intulerit: et conuinc- potuerit: mor' depositus cu-

Secularem. C'itus. Null in casib' ecce cot' fe- ptis i summa. It' culari excipitur si papa delegat laico cau sam spirituali: vt x. q. l. illud. Item forte cum succedit clericus laico: vt ff. de iudic. heres absens. quod fal- sum est. Item fm quodda cum tene- tur de exicito. ses- quitar forum em- protis. ff. de iudic. venditor. sed hoc no est veru: q' per hoc no fit de foro illius: sed p' h'et et auctoritatem.

Cel pponat. id est excipiat. **S**i quis sacer- dotu. v. p' ca- sos. Quia fecit su- pra mentionem de clerico no conuic- do cot' iudice se- culari: ideo Graf- ponit calum i hie- trib' capitulis in quib' p' d' a laico iudicari: sed est- icorrigibile. Qu- q' maleficia enu- merat papa i hoc ca. sup quib' si sa- cerdos vel cleric' conuictus fuerit. deponibz. et curie tradi. i. a seculari p'ate cap' i mittit vt recipiat penas p'ou' inia gessit.

Si quis. In his tribus ca. ponit q' clericus a la- co potest iudicari cum est incorrigibile. **C**ontumelia. Si illa no im epm sed etiam ecclie: Etiam eius tangat: alio non possit cum pio sua cotume: de hoc ha excommunicare. **S**i q' i. ij. inter. no. h. q. **M**or depositus. Si fit de nouo cotumaz: vt e. de v. h. si iud. cu no ab h'ie. Tel die q' h'ie cotus est f'ecialis vbi do ab aliquo statim tradit curie, sicut est in factario: vt e. de epu. q. q. ij

judice vniuersitate vel collegio. non est iudex ordinarius. iu- dicio facit aut consensus p'p'li. vt. xvij. di. legitimus. in. fi. et in aut. de defen. ciui. s. interim. col. ij. aut costue-

Sacerdotibus. Causa. Mauricius impator...

honorandi, non iudicandi.

Sacerdotibus aut non er... terrena parte dicitur...

Ante eum quippe pagani...

In solita. Causa. Relatum fuit in dilectano...

In solita. hoc capitulum de actore...

qui verum deum nescientes... deos ligneos et lapideos...

Qua pena feriatur clericus...

In solita. Presumptio vsq... adeo illicitis ausibus...

Item ex concilio Carthaginiensi...

re sine licentia sui iudicis... sed clericus non...

Eco. xlii. b. Dal. ij. b.

Arg. ad hoc...

Incendit...

Specialiter...

In solita...

Clerci...

de pe. b. hinc. vj. placuit. Itē in continens iam esse q...

biq. dicit. Ego credo q. possit intelligi cum nodum ho...

¶ Clericus apud civilem iudicem iudicari non debet.

¶ Accuit vt quis episcopus seu clericus cum in ecclesia et crimē fuerit intentatus...

¶ Clericus non accusatur nisi ante ecclesiasticum iudicem.

¶ De diversis ordinibus ecclesie serventibus si quis in causam criminis incurrit...

¶ Item consil. lxxviii. c. i.

¶ Qui est clericus litigium h3 episcopum ipsius adest.

¶ Quis cum clerico litigium habuerit: si quidem de causa pecuniaria: adest prius episcopum cuius iudicio clericus suppositus est...

¶ Inique. Cōtinuam enim facti iudici...

¶ Inique. Cōtinuam enim facti iudici cui co re licit vadit ad alterū...

sid. co. vj.

non ab homine.

Clericus. **C**ausa. Quatuor articuli continentur in hoc ca. primus est qd si clericus litē habeat aduersus clericū, corā suo episcopo cogatur. Secūdo est qd si episcopus litem habeat ptra suum clericū, corā arbi

trario suo, vel clericatus honore. Si autē crimen ecclesiasticū est: tūc fm canones ab episcopo suo cause examinatio et pena pcedat: nullā cōmunionem alijs iudicib⁹ in huiusmodi casibus habentibus.

Item ex cōcilio Chalcedonensi.

Clericus aduersus clericū negotiū habens, secularia iudicia non exerceat.

Si cleric⁹ aduersus clericū habet negotiū, nō relinquat suū ep̄m: et ad secularia iudicia nō cōcurrat, sed prius negotiū agitur apud ipsū episcopū. **U**el certe si fuerit negotium ipsi episcopi, apud arbitros ex vtraque parte electos audiat⁹ negotiū, si quis vero ptra hoc fecerit, canonū correctionibus subiacet. **E**t si cleric⁹ aduersus suum vel alius episcopi habeat causam: apud audierā synodū p̄uincie conuenerit. **S**i vero cōtra ipsius p̄uincie metropolitanū ep̄m ep̄s siue clericus habeat controuersiam, pergāt ad ipsius diocesis p̄uinciales, aut certe ad Constantinopolitane regie ciuitates: sed dem: vt eorū ibi negotium terminet. **I**tem ex cōcilio Nicaenensi.

Palea.

Clericum nullus presumat apud secularē iudicem ep̄o nō permittēte pulsare: sed si pulsatus fuerit, non respōdeat, nec proponat, nec audeat criminale negotiū iudicio seculari proponere.

Et p̄ his oibus datur intelligi qd clericus ad publica iudicia, nec i ciuili nec i criminali causa est produendus: nisi forte ciuilem causam ep̄s deciderit noluert, vel in criminali cau-

sa nō sit honoris cingulo eum denudauerit. **U**el aliud autem qd in epistola Lemētis dicitū est, non cognitorē secularium negotiorū te vult de? esse, ex ep̄ali vncione intelligendum est. non em̄ in ep̄m vngitur vt cognitor seculariū iudiciorū relideat, sed vt procurator aiarum, et distributor spiritūaliū existat. phibetur ergo secularib⁹ negotijs occupari, nō ad temp⁹ sequēter fieri: vel secularia iudicia nō de rebus secularibus, sed seculariū viroz intelligēda sunt. **I**udicia de rebus secularibus secularia appellant, iuxta illū apostoli: Secularia igit iudicia si habuerint, cōtempribiles quī sunt in ecclesia, cōsueuerit. **I**udicia vero seculariū secularia appellant: iuxta illud ap̄l in epistola Lemētis: qd ex subsequētib⁹ datur intelligi cōdicif: Hec opera q̄ tibi minus cōgruere diximus, et hibeant sibi inuicē vacātes laici. **P**robent ergo clerici a cognitioe negotiorū secularium viroz, nō secularium causarū. **N**egotia quippe clericorū siue criminalia siue ciuilia fuerint, nō nisi apud ecclesiasticū iudicem ventilanda sunt.

Unde Adrianus papa ait.

Non nisi in foro suo audiantur clericis.

Clericus siue laicus si crimine aut lite pulsatus fuerit: non alibi q̄ in foro suo prouocatus audiat.

Idem.

De cōdem.

In clericorū causa huiusmodi forma fuerit, vt nequaquā eorū sentētia a nō suo iudice dicta cōstringat. **N**es vero in litigio posita ante le-

Arbitros eligere qd cogatur litigat. **S**i vero cogatur litigat. **S**i vero cogatur litigat. **S**i vero cogatur litigat.

secundum iudicem nec in ciuili nec in criminali causa est cleric⁹ pducend⁹: nisi ep̄s ciuili causis deciderit nolit vel nisi in criminali cleric⁹ prius ab ep̄o fuerit de graa datus. **S**i male excipit. **S**i. nisi vcar allegando. **I**n sc̄da parte respicit illud. c. te quidez, et exponit duobus modis illud vbi sc̄g nō cognitorē secularium negotiorū te vult pens, et pmo sic nō vult de re ordinare cognitorē seculariū negotiorū. **I**n vlti te inungi in ep̄m ad hoc tantū vt sic cognitor seculariū: sed vt pot⁹ animarum incris mīrēdas. **N**on tamē prohibet ad tēpus negotia secularia terminare. **S**ecundō exponit ita vt secularia negotia intelligatur seculariū viroz, que vacantes laici sibi debet ad inuicē exhibere: negotia vero secularia de rebus secularibus ecclesie et clericorū, siue sint criminalia siue ciuilia, nō nisi apud episcopū sunt ventilanda. **S**ecunda pars incipit ibi: **I**nd autē. **S**equens duo ca. parit. **S**i cleric⁹ d. **I**n. **S**ap̄a q. q. in p̄uinc. in fi. ex. de iudi. at. fi. **C**ogatur. **C**ogatur. **C**ogatur. **C**ogatur. **C**ogatur.

aliquam personam ante sententiam de finitiam.

ibi, Si ergo. Sexta ibi, Cum ergo. Septima ibi, Idem est.

Quia res. **C**ausa iste dupliciter ponitur. **Q**uestio. **Q**uestio. **Q**uestio.

lo illo miltitant cõllis liquidõ costar. si enim cõmunione pũadus est qui clericũ ad cõiudicẽ crediderit p̃rabẽdum: multo magis suspensio ne dignus est qui sui episcopi iudicium interpellantẽ ad iudiciũ secularẽ pertrahere nõ dubitauit.

Questio. iii.

Ad ponatur qd hec culpa suspensioe digna non fuerit: queritur vtrũ sit deponẽdus qd officium cõtra prohibitionẽ episcopi celebrare ausus est.

Questio. ii.

Quod dicitur de culpa suspensioe digna sit, ex capitulo.

Sententia pastoris siue iusta siue iniusta fuerit timenda est.

si nisi dispenseẽ cũ eo. v. l. x. d. faloniense. Adagiter tamen psequitur alia questione. f. vtrũ sita teneat. f. de iust. siue iniusta. Tribus autẽ modis dõ sita iniusta siue iniusta: v. l. e. g. i. ergo. f. ex animo: cũ malo vel non zelo sententiat. Ex cã. f. cũ certa causa subest vel non subest. Ex ordine cũ seruaf vel p̃termissif ordõ iuris. Tẽ inia alia est cõdẽnatiois, alia ex cõmunicatiois: alia suspensiois: alia p̃cepti: que tamen imp̃tue di cõmunicatur sententia. Sententiã cõdẽnatiois semper tenet nisi iustitia. alio temp tenet, nisi appellatur ab ea. Item sententia ex cõmunicatiois ordinẽ requirit, ex etiã cause accepti cognitionẽ: v. l. q. d. nemo episcopus. extra de ap. re. p̃hensibilis. extra de sent. ex cõ. sacro. siue tamen sit sub v. l. e. si epus. forte nec releuatur per appellatioẽ nisi e. g. de quo ad cognitionem: v. l. extra de sent. ex cõ. per tuas. finit. Sententia autẽ mandati vel p̃cepti non ligat nisi id quod p̃cepti spectet ad officium precipientis. v. l. q. j. quia frater noster. primo ad p̃bat. f. v. l. ad. f. p̃te. Ex cõ. missis. q. sententia episcopi in iuste sit parendum: de cã. d. i. inde p̃bat. q. quẽ apud deũ non ligare. de hac mate: in ia in ria plenis habetur. f. q. j. in summa.

Si in litigio res in nullam trãfferri potest oino personam donec legitime cognitionis euentu cui potius debeatur, iudicialia disceptatione possit agnosci: et eadẽ re quispiã nõ sinatur exigere pensiones: sed in eodẽ statu re eadez posita in quo videt, sicut dictũ est, ante p̃stituta litẽ quisq; sibi putat quippiã posse cõpetere, iudicũ pulset ex amie: p̃cludẽtis oib; ide submotis.

Quod dicitur de culpa suspensioe digna sit, ex capitulo.

Sententia pastoris siue iusta siue iniusta fuerit timenda est.

si nisi dispenseẽ cũ eo. v. l. x. d. faloniense. Adagiter tamen psequitur alia questione. f. vtrũ sita teneat. f. de iust. siue iniusta. Tribus autẽ modis dõ sita iniusta siue iniusta: v. l. e. g. i. ergo. f. ex animo: cũ malo vel non zelo sententiat. Ex cã. f. cũ certa causa subest vel non subest. Ex ordine cũ seruaf vel p̃termissif ordõ iuris. Tẽ inia alia est cõdẽnatiois, alia ex cõmunicatiois: alia suspensiois: alia p̃cepti: que tamen imp̃tue di cõmunicatur sententia. Sententiã cõdẽnatiois semper tenet nisi iustitia. alio temp tenet, nisi appellatur ab ea. Item sententia ex cõmunicatiois ordinẽ requirit, ex etiã cause accepti cognitionẽ: v. l. q. d. nemo episcopus. extra de ap. re. p̃hensibilis. extra de sent. ex cõ. sacro. siue tamen sit sub v. l. e. si epus. forte nec releuatur per appellatioẽ nisi e. g. de quo ad cognitionem: v. l. extra de sent. ex cõ. per tuas. finit. Sententia autẽ mandati vel p̃cepti non ligat nisi id quod p̃cepti spectet ad officium precipientis. v. l. q. j. quia frater noster. primo ad p̃bat. f. v. l. ad. f. p̃te. Ex cõ. missis. q. sententia episcopi in iuste sit parendum: de cã. d. i. inde p̃bat. q. quẽ apud deũ non ligare. de hac mate: in ia in ria plenis habetur. f. q. j. in summa.

Quod vero. Et est certum q sic. f. e. in iolita.

Ad ponatur. hec q. diuiditur in. x. parre: in quarum prima probat per. r. c. q. sententia pastoris siue iusta siue iniusta timenda est. Secunda ibi, Clerũ hoc. Tertia ibi, Sed hoc. Quarta ibi, De his. Quinta

Et no... ad hoc... da qd... no. ex... tra v... il. pen... ca. j... in glo... pe. r. de... ma. u... ca. fa... c. j. de... p̃bat. f... q. d. de... q. d. de... q. d. de...